

מסורת הש"ס

(א) [גדרים פה: קדושין נח: ב"ב קכ: חולין קל: בכורות יא,] (ב) [נ"ל ודחתן,] (ג) [מש"פ מ"ו,] (ד) סנהדרין קיב. ע"ש ב"מ נג: ע"ש, (ה) ס"א רבא, ועלן, (ו) מיר מ.; (ז) קדושין (א) [לעיל יט:]; (י) שוועות ב: [וע"ש חוס' ד"ה חייב,] (ח) [עיי' חוס' שנוטות ג. ד"ה ועלן,] (ט) מיר מ.; (י) קדושין (ז), (ח) [יבמות ה. ו"ג,] (ט) [בס"א: דהא,] (י) [נ"ל אחר ד"ה שיפדה,] (יא) [גברות לו:]; (יב) ר"ת כן משמעי וגירסת רש"י וכו"ש הוא וגיי רש"י ים כאן גמנוס, (יג) גיי מהר"ס מפנינים,

תורה אור השלם

- לא יקרוה קרחה בראשם ופאת זקנם לא ילחדו ובבשרם לא ישרטו שְׂרָטות:

ויקרא כא ה

- בנים אתם לז"ל ולדבכם לא תתגדרו וְלֹא תְשִׂימוּ קִרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם לְמַתּ:

דברים יד א

הגהות הב"ח

(א) גמרא ואע"ג דלאו רואה וכו' דעיילה ואפקה וכו' כגון דעיילה בטיבילה וקסבר מתנות: (ב) שם במשנה שריטה (אחת) חו"מ וגי' ס"א חט: (ג) רש"י ד"ה לוקה וכו' וכו' דאי: (ד) ר"ה והמקיף פאת תלשו משוס. ג"כ כלומר לית ביה דבר חדש ע"ל בפרש"י ריש סריקין: (ה) ד"ה חייב וכו' דמיימנן מקרא דחייב על כל קרחה וכו' ושרט וכו"ה הכא דהכא לא נריך וכו' כלי הלי אלא ממשמעות' וכדאמרי' לקמן בירך זה ריש ע"ב דסמיניה וכו' חמש וגיימננס הס"ד: (ו) ד"ה הכי גרסינן וכו' ימירא הוא. ג"כ ס"א כדאמרין לקמן דסמיניה ל' אֲכַזְעִתוּ נשא דלע"ג דליכא אלא חדא התמלא מחייבין עלה חמש: (ז) חוס' ד"ה אמר וכו' לא אמרינן מתנות וכו' שקלטוהו מחיצות ואסור לפדותו אצל לענין שלוקים בגבולין על אבילתו אמרי' כמי: (ח) ד"ה רבינא וכו' לגמרי ותפשוט:

לעזי רש"י

טינפלי"א. צדע. רקח. מנטי"ן [מינטי"ן]. סטור.

אלו הן הלוקין

לוקה אחס. דלח הוציאה מידי טבל בקריאת שם זה וקאכיל מעשר ראשון הטבול לתרומת מעשר וקעצר אלאו דטבל אצל איסור תרומה דקאכיל ליכא דהא כהן הוא והי ^(א) אי הוה אמר תרומת מעשר בצמנציעתה הוי מני אכיל כולה ולא לקי מידי דהוה ^(ב) תרומת מעשר

לוקה אחת וזר שאכלה לוקה שתיים שאילו בתחלה אכלה אינו לוקה אלא אחת טעמא דאיתיה בירושלים הא בגבולין לוקה שלש ^(א) דאע"ג דלאו רואה פני חומה דעיילי ואפקי אי הכי מאי למימרא הכא במאי עסקינן כגון דעיילניהו בטיבלייהו ^(ב) וקסבר ^(ג) מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיי'ן וסבר ר' יוסי מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמי ^(ד) והתניא רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי יוסי ^(ה) לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על פירות שלא נגמרה מלאכתן ועברו בירושלים שיפדה מעשר שני שלהן ויאכל בכל מקום ועל מה נחלקו על פירות שנגמרה מלאכתן ועברו בירושלים שבית שמאי אומרים יחזיר מעשר שני שלהם ויאכל בירושלים וב"ה אומרים יפדה ויאכל בכל מקום ואי סלקא דעתך מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיי'ן הא קלמיהו מחיצות ^(ז) אמר ^(ח) רבה מחיצה גלאכול דאורייתא ^(י) מחיצה לקלוט דרבנן וכי גזור רבנן כי איתיה בעיניה במבירה לא גזור רבנן רבינא אמר כגון דנקיט ליה בקניא ותפשוט ^(יב) בעיא דרב פפא: **במתני'** יהקורה קרחה בראשו ^(יג)המקיף פאת ראשו ^(יד)המשחית פאת זקנו ^(טו)השורט שריטה אחת על המת חייב ^(טז)שרט שריטה ^(יז) אחת על חמשה מתים או חמש שריטות על מת אחד חייב על כל אחת ואחת ^(יח)על חמשה שתיים אחת מכאן ואחת מכאן ^(יט)על הזקן שתיים מכאן ושתיים מכאן ואחת מלמטה רבי אליעזר אומר אם ניטלו כולן כאחת אינו חייב אלא אחת ^(כ)ואינו יחייב עד שיטלנו בתער רבי אליעזר אומר אפילו לקמו במלקט או ברהיטני חייב: **גמ'** תנו רבנן ^(כא)לא יקרחו יכול אפילו קרח ארבע וחמש קריחות לא יהא חייב אלא אחת תלמוד לומר קרחה ^(כב)לחייב על כל קרחה וקרחה בראשם מה תלמוד לומר לפי שנאמר ^(כג)לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת יכול לא יהא חייב אלא על בין העינים בלבד מניין לרבות כל הראש תלמוד לומר בראשם לרבות כ"כל הראש ואין לי אלא ^(כד)בכהנים שריבה בהן הכתוב מצות יתירות ישראל מנין נאמר כאן קרחה ונאמר להלן קרחה מה להלן חייב על כל קרחה וקרחה וחייב על הראש כבין העינים אף כאן חייב על כל קרחה וקרחה וחייב על הראש כבין העינים ומה להלן על מת ^(כה)הני ד' וה' קריחות ה"ד אילימא בזה אחר זה ובחמש התראות פשיטא

ב.

הא בגבולין לוקה. מדנקט והיא שנת מעשר שני והוא צירושלים שמע מינה דאילו היה בגבולין לוקה שלש: **אמר רבא מחיצה לאכול מדאורייתא מחיצה לקלוט מדרבנן.** הלכך לגבי דין פדייה לא אמרינן ^(א) מתנה שלא הורמו כמי שהורמו דמיי'ן לענין שקלטוהו ואסור לפדותו אצל לענין שלוקין בגבולין אמרינן כמי שהורמו דמיי'ן והוי ראו פני הצית:

רבינא אמר כגון דנקיט **י"ה** בקניא. הא דלאמר בגבולין לוקה שלש מיירי כשהאיש עומד ^(ט) צין הקנים ונקיט ליה לקנה מצחו ואשמעינן דלוקה דצנך קרית ציה ראיית פני הצית ולוקה כשאוכלו צמקומו דעדיין אינו צפנים לגמרי ^(י) ולפשוט צעיא דרצ פפא:

לחייב ע"ל כ"ל קרחה וקרחה חיבי דמי **אילימא** בזה אחר זה ובחמש התראות **פשיטא** **אלא** בבת אחת ובחדא התראה. וז גירסת הספרים והקונטרס לא גרים צצת אחת אלא צחדא התראה וכן פ"י לעולם צזה אחר זה ושמא היינו טעמא משום דלי צצת אחת הכל קרחה חדא היא ויש ליישב צצת אחת ומיירי שעשה שיעור ה' קרחות והוא הדין דצזה אחר זה נמי היה יכול להקשות אלא הכי קאמר אילימא גס צצת אחת וצחדא התראה: לא

במתני' יהקורה קרחה בראשו ^(יג)המקיף פאת ראשו ^(יד)המשחית פאת זקנו ^(טו)השורט שריטה אחת על המת חייב ^(טז)שרט שריטה ^(יז) אחת על חמשה מתים או חמש שריטות על מת אחד חייב על כל אחת ואחת ^(יח)על חמשה שתיים אחת מכאן ואחת מכאן ^(יט)על הזקן שתיים מכאן ושתיים מכאן ואחת מלמטה רבי אליעזר אומר אם ניטלו כולן כאחת אינו חייב אלא אחת ^(כ)ואינו יחייב עד שיטלנו בתער רבי אליעזר אומר אפילו לקמו במלקט או ברהיטני חייב: **גמ'** תנו רבנן ^(כא)לא יקרחו יכול אפילו קרח ארבע וחמש קריחות לא יהא חייב אלא אחת תלמוד לומר קרחה ^(כב)לחייב על כל קרחה וקרחה בראשם מה תלמוד לומר לפי שנאמר ^(כג)לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת יכול לא יהא חייב אלא על בין העינים בלבד מניין לרבות כל הראש תלמוד לומר בראשם לרבות כ"כל הראש ואין לי אלא ^(כד)בכהנים שריבה בהן הכתוב מצות יתירות ישראל מנין נאמר כאן קרחה ונאמר להלן קרחה מה להלן חייב על כל קרחה וקרחה וחייב על הראש כבין העינים אף כאן חייב על כל קרחה וקרחה וחייב על הראש כבין העינים ומה להלן על מת ^(כה)הני ד' וה' קריחות ה"ד אילימא בזה אחר זה ובחמש התראות פשיטא **אלא**

לן דכמאן דראה פני החומה דמי ולוקה משום לא תוכל אי הדר ארחקיה ואכליה ותפשוט מינה צעיא דרצ פפא דצעא לעיל: **במתני'** **הקורה קרחה צראשו.** על המת כדמפרש בגמרא: **והמקיף פאת ראשו.** ^(א) משום דצעי למימר הי ניניהו פאתי ראשו נקיט ליה: **שרט.** עושה חצורה בעצמו משום כער מתו: **השורט שריטה אחס על המת חייב.** הכא לאו דוקא נקט שריטה אחת אלא משום דצעי לפלוגי לקמיה צין שריטה אחת לשתי שריטות נקיט ליה נמי הכא וכמדומה דלא גרסינן ליה: **שריטה אחס על ה' מתים או ה' שריטות על מס אחד.** בגמרא מרבי ליה דחייב על כל אחת ואחת: **חייב על הראש.** על הקפת הראש חייב שתי מלקיות דשתי פאות יש לו לראש שהראש כשתי חמיכות מקום השיער חמיכה אחת ומקום הפנים והזקן חמיכה אחת ומתחצרות וז עס וז צלד האחזן מלפניו מקום שלועזין טנפל"א ושם נקרא פאה ששם סוף הראש מקום חיבור הפרקים וגמלא שיש לו שתי פאות ידעא מכאן וידעא מכאן וחייב עליהן שתיס אפילו נטלן צצת אחת צשתי ידיו ואע"ג דחד התראה קא מתרה ליה אל תקיף דזיל הכא פאה איכא וזיל הכא פאה איכא כדאמר לקמן גבי קרחה וגבי שריטה דמיייתין ^(א) דחייב על כל קרחה וקרחה ועל כל שרט ושרט והי דהכא לא כריך לאתויי מקרא דמסתמא כי היכי דאמרין ושרט לחייב על כל שרט ושרט ה"נ אמרינן פאת לחייב על כל פאה ופאה דהא לאו מיתורא דקרא שמעינן ליה כולי האי ^(א) כ"ש וגיימננס כדאמרין לקמן דסמיניה לחמש אֲכַזְעִתיה נשא דלע"ג דליכא אלא חדא התראה מחייבין ליה חמש: **שטיס מנאן.** חמש פאות יש לו לזקן אחד למטה מן האוזן מקום שלחי התחתון ויאל ומתפרד שם ושם נקרא פאה צחודו של לחי שזולט לחוץ ששם מתחלת הזקן וכל מה שלמעלה עד האידיעא צכלל פאת הראש היא ושתי השיצולות כל אחד מהן לסוף הלחי ונקרא פאה ואחת מלמטה שיער שצין השיצולת בצמנע הסנטר שלועזין מנט"ן: **ואינו חייב עד שיטלנו צתער.** תנא קמא קאמר לה ורבי אליעזר פליג עליה: **גמ'** **הכי** גרסינן לא יקרחו קרחה יכול אפילו קרח כו' תלמוד לומר קרחה. דקרא ימירא ^(א) הוא: **צראשם מה תלמוד לומר.** לאו דוקא קאמר ליה דהא ודאי אינטריך משום דהוה אמינא קרחה כל דהו אלא מידשר קא דרש ליה צראשם משמע כל הראש שלפי שאמר כו': ולא סתגודדו. צישראל כתיב ולא יקרחו צכהנים: צין **העינים.** צראש סמוך לפדחת: ואין לי. דחייב על כל הראש אלא כהנים דההוא צכהנים כתיב: ה"ג

עו א מיי פ"ה מהל'

אשות הלכה ו:

עו ב מיי פ"ב מהל'

מעשר שני הל' ה:

עו ג מיי שם הל' ט:

עפ" ד מיי פ"ט מהל'

סנהדרין הל' ד [סו]

קמנ] ופי"ב מהל' ע"ז הל'

טו סמנ לאזין סב טוש"ע

י"ד סו' קפ ספיף ט:

פ ה מיי פ"ט מהל'

סנהדרין הל' ד [סומן

קמן] ופי"ב מהל' ע"ז הל'

א סמנ שם טוש"ע י"ד סו'

קפא ספיף ב:

פא ו מיי שם צהל'

סנהדרין הל' ד [סו]

קמנ] ופי"ב מהל' ע"ז הל'

ז סמנ שם טוש"ע שם

ספיף י:

ז מיי שם צהל' סנהדרין

הל' ד סו' קמנ:

פב ח מיי פ"ב מהל'

ע"ז הל' יב סמנ שם

טוש"ע י"ד סו' קפ ספיף

ח:

פג ט מיי שם הל' א

סמנ שם טוש"ע י"ד

סו' קפא ספיף א:

פד י מיי שם הל' ז סמנ

שם טוש"ע שם ספיף

יא:

פה כ מיי וסמנ שם

טוש"ע שם ספיף י:

פו ל מיי שם הל' ז טו

סמנ שם טוש"ע י"ד

סו' קפ ספיף י:

פז מ ג מיי שם טוש"ע

שם ספיף ט:

מוסף רש"י

מחיצה
לאכול
המורה
מלוא
לאכול
לפנים
מן
החומה
[סנהדרין קיב.]
מחילה
שנאמרה
מחילה
לא
החברה
אלא
לאכול
במטה
[ב"ם נג:]
אצל
מחיצה
לקלוט.
שהיו
מחילות
קולטות.
צין
לענין
פדייה
צין
לכל
ענין.
מדריגת
הוא
[סנהדרין שם]
ושאמרו
דמשקלטוהו
מחילות
שזכ
אינו
נפקה
[ופסחים לו:].
על
הקפת
ראש.
שהיו.
דהא
פאת
כמיז
ופאה
לשון
סוף
וקפה
הוא.
כמו
[שמות כ]
לפאת
יס.
לפאת
נגב.
מקום
חיבור
הנגולות
עם
הלחי
והן
מקום
האדנין
[שבועות ב].
על
הזקן
שתיים
מכאן
ושתיים
מכאן.
מכל
דצ'
דעדים.
לפי
ויה
לכל
דצר
רחב
כנגד
האדניס
לפני
האדנין
בראשו.
ואחת
מלמטה.
בסנטר
שלחיים
מחזירין
שם
והעס
קצר
מלמטה
בסנטר
שקורין
מונטוין
צלע"ז
[שם ג].
ואינו
חייב.
על
הקפת
הראש.
עד
שילקטו
צתער
[וידו ח].
בראשם.
האומר
אצל
כהנים.
לפי
שנאמר.
צישראל
צין
עינים
משמע
סמוך
לפדחת
[קדושין לו:].
ומה
להלן.
צישראל.
על
מה.
דהא
כתיב
למת
[שם].